

انسان و دین « خود سازی

انسان و دین « خود سازی

« آیه های زندگی 1 » انسان و دین « خود سازی**عنوان / نجات و رستگاری در سایه خود سازی است****آیه ی شریفه**

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا « وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا / 9 : شمس

ترجمه

به یقین رستگار شد کسی که نفس را [در کمالات اعتقادی و اخلاقی] رشد داد و [از پلیدی های فکری و نفسانی] پاکیزه داشت؛ (۹) و بی تردید محروم و زبان کار شد کسی که آن را به پلیدی ها آلود و در زیر پرده های جهل و کفر و فسق، پنهان کرد. (۱۰)

شرح و تفسیر

این که خداوند متعال پس از طولانی ترین سوگند ها، که مجموعه ای از یازده سوگند مهم به خالق و مخلوق و زمین و آسمان و ماه و خورشید و نفوس انسانی است، این مطلب را فرموده نشانه روشنی است بر اهمیت پرورش اخلاق انسانی و پاک سازی درون از رذایل حیوانی. در نگاه قرآن کریم، این خود زیر بنای محکمی است برای همه احکام و قوانین اسلامی و اعتقادات شریف. حضرت محمد (ص) فرمود: « إِمَّا بُعِثَتْ لِاتِمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ ». من تنها برای تکمیل فضایل اخلاقی مبعوث شده ام. در حدیث دیگری از رسول خدا (ص) آمده است: « خداوند سبحان فضایل اخلاقی را وسیله ارتباط میان خود و بندگانش قرار داده است. همین بس که هر یک از شما اخلاقی نیک را عادت خود گرداند و آن خلق او را به خدا مرتبط کند. »

اقوام روزگار به اخلاق زنده اند

قومی که گشت فاقد اخلاق مردنی است

عنوان / اولین و بلند ترین گام برای خود سازی توبه نصح است**آیه ی شریفه**

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ / 8 : تحریم

ترجمه

ای کسانی که ایمان آورده اید، به سوی خداوند توبه کنید — توبه ای خالصانه. امید است که پروردگارتان گناهان شما را بزباید و شما را به بهشت ها و باغ هایی درآورد که از زیر [آبینه و درختان] آن ها، جوی ها روان است ...

شرح و تفسیر

همه علمای اسلام توبه را بر مسلمان واجب می دانند. در قرآن نیز، خداوند بارها به اهل ایمان امر فرموده است که توبه کنید. انبیای الهی نیز هر گاه برای هدایت امت های گم راه مأمور می شدند اولین دعوت آنان توبه بود. حضرت هود (هود: ۵۲) و حضرت صالح (هود: ۶۱) و حضرت شعیب (هود: ۹۰) از آن جمله اند. در روایات اسلامی نیز، تأکید شده که توبه واجبی فوری است و از آن به عنوان محبوب ترین عمل در نزد خداوند یاد شده است؛ اما توبه نصح، یعنی توبه ای که دیگر در آن میل بازگشت به گناه وجود نداشته باشد، توبه حقیقی است.

عنوان / توبه گامی به سوی رستگاری است**آیه ی شریفه**

وَتَوْبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ / 31 : نور

ترجمه

... و همگی شما، ای مؤمنان، [در همه امور] به سوی خدا بازگردید. باشد که رستگار شوید.

شرح و تفسیر

باید دانست که اولاً، توبه مربوط به گناه خاصی نیست، بلکه شامل همه گناهان می شود و از همه معاصی می توان توبه کرد: « إِنَّ اللَّهَ يَقْبَلُ الدُّنُوبَ جَمِيعًا »؛ ثانیاً، هر گناه توبه خاصی دارد، مثلاً توبه کسی که نماز واجب را ترک کرده، علاوه بر پشیمانی، به جا آوردن قضای نمازهای واجب است و کسی که مرتکب گناه مالی شده، در ضمن پشیمانی، باید حقّ اللّهی حقّ الناس اموالش را به صاحبان آن برگرداند؛ خلاصه اینکه باید تا حد امکان، کوتاهی های گذشته را جبران کند و اثر سنت ها و عادات بدی را که در جامعه شیوع داده است برطرف کند؛ ثالثاً، حال توبه باید دایمی و یا برجا باشد، چون انسان پیوسته در معرض وسوسه های شیطان قرار دارد و محتاج مراقبت همیشگی است.

عنوان / برای دانستن و رسیدن به کمال، استاد و راهنما می خواهید**آیه ی شریفه**

فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ / 7 : انبیا

ترجمه

... اگر نمی دانید ، از دانایان بپرسید .

شرح و تفسیر

بهترین معلم فطرت و موفق ترین واعظ و راهنما نفس بیدار انسان است که همواره با او و مراقب اوست ؛ اما بی شک باید در آنچه نمی دانیم و آنچه از کمال و معنویت می خواهیم و نداریم از آگاهان کمک بگیریم . این ست الهی برای بشر است . حتی کسی چون موسی ، که پیامبر اولوالعزم بود ، از کسی چون خضر بی نیاز نبود . در برنامه های تربیتی و پرورشی نیز ، مرشد و راهنما لازم است ؛ البته با در نظر گرفتن شرطی که در این عبارت امیر مؤمنان آمده است : « ایها الناس ! استصحبوا من شغلته مصباح واعظ . » ای مردم ، چراغ دل هایتان را از شعله گفتار واعظ عامل روشن کنید .

قطع این مرحله بی هم‌رهی خضر مکن

ظلمات است بترس از خطر گم راهی

عنوان / به مردان خدا تاسی کنید

آیه ی شریفه

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ / 4 : ممتحنه

ترجمه

قطعا برای شما در پیروی از ابراهیم و کسانی که با اویند سرمشقی نیکوست...

شرح و تفسیر

الگو برداری و یا سرمشق گیری به آن فرآیند یاد گیری گفته می شود که در آن ، انسان در نتیجه مشاهده رفتار انسانی دیگر (الگو ، سرمشق ، اسوه) ، یعنی دیدن یا شنیدن یا حتی خواندن درباره او ، رفتارش تغییر می کند . توجه به چنین انسان کاملی ، که اسوه و الگو و معیار برای دیگران است ، و جستجوی او همواره وجود داشته است ؛ و ریشه آن میل ذاتی انسان به کمال است . البته یکی از شرایط اساسی الگو برداری و سرمشق پذیری ، بر طبق آن چه در قرآن آمده ، آن است که فرد در برخورد با کسی که اسوه ای در نزد او هست با بصیرت و انتخاب گری مواجه شود . قرآن کسانی را که در پیروی از دیگران با کور دلی به هر چه بیابند اقتدا می کنند نکوهش می کند و آنان را به بصیرت فرا می خواند ؛ و نیز امر فرموده از آنان که خدا هدایتشان کرده است پیروی و به آنان اقتدا کن . پس اسوه گزینی و انتخاب قهرمان و الگو ، هر چند به معنای پیروی از غیر است ، هرگز نباید با بی خبری و کور دلی و از روی احساسات و تبلیغات باشد . در این روش ، بصیرت پیش فرض اساسی است .

ویژگی های انسان کامل : از دیگران برتر و والاتر است و در دل ها و جان ها نفوذ می کند ؛ با دیگران است ، اما در اندیشه و افکارش با همه فرق دارد ؛ دیگران در فکر خویش اند ، اما او در فکر دیگران است ؛ دانش خود را با عمل مؤثر قریب کرده است ؛ همه استعداد های وجودی خویش را به فعلیت رسانده و شخصیت الهی خویش را شکوفا کرده است ؛ از زندان تن گریخته و روح خویش را از همه قیود مادی رهانیده است ؛ اگرچه یک تن است ، به لحاظ آثار هزاران هزار تن است ؛ راه گشاست و می کوشد باری ازدوش ها بردارد و سربار دیگران نباشد ؛ نه تنها در زمان حیات ، بلکه پس از مرگ نیز الگوی دیگران است ؛ در حیطه زمان و مکان قرار نمی گیرد و شهره عام و خاص است .

عنوان / تقوی و پایداری : راز قهرمانی جوانی به نام یوسف

آیه ی شریفه

قَالُوا أَأَتَاكَ لَأَنْتَ يُوسُفُ قَالَ أَتَا يُوسُفُ وَهَذَا أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مَنْ يَتَّقُ وَيَصْبِرُ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ / 90 : یوسف

ترجمه

برادرانش گفتند : آیا تو همان یوسفی ؟ گفت : آری ، من یوسفم ؛ و این برادر من است . خداوند بر ما منت گذارد . هر کس تقوا پیشه کند و شکیبایی و استقامت ورزد [سرانجام پیروز می شود] ؛ زیرا خداوند پاداش نیکوکاران را ضایع نمی کند .

شرح و تفسیر

اوصاف حضرت یوسف (ع) :

کودکی که با سن کم در بین برادرانش درخشید و خداوند او را برای آینده برگزید ؛ نوجوانی که مورد حسد برادرانش قرار گرفت ؛ نوجوانی که راز دلش را فقط با پدر در میان گذاشت ؛ نوجوانی که به بهانه ورزش و بازی او را از خانه بیرون بردند و سپس ناپدید شد ؛ نوجوانی که از تنهایی در چاه نترسید و به لطف خدا دل بست ؛ نوجوانی که به بردگی فروخته شد و دست تقدیر او را به کاخ شاه مصر وارد کرد ؛ جوانی که با نه گفتن به هوس ها و شهوت ها و تن ندادن به لذت آنی و ذلت ابدي گناه دامان خود را پاک نگاه داشت و هم عزت ابدي کسب کرد و هم لقب صديق گرفت ؛ جوانی که برای خدا و حفظ حریم او و عفت و تقوا ، زندان را بر کاخ ترجیح داد ؛ جوانی که از شرایط سخت و حساس زندان برای دعوت به خدا استفاده کرد ؛ جوانی که به پاداش پاک دامنی ، خداوند علم تعبیر خواب به او داد ؛ جوان مردی که در اوج قدرت به جای انتقام عفو کرد و به هنگام عزت ، خانواده خویش را فراموش نکرد ؛ فرزند عزیز که پیراهنش چشمان پدر را روشن کرد و سرگذشتش موضوع زیباترین و نیکو ترین قصه قرآن شد .

عنوان / مریم پاک : الگوی برگزیده خدا برای دختران جوان

آیه ی شریفه

وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاء الْعَالَمِينَ / 42 : آل عمران

ترجمه

و به یاد آورید هنگامی را که فرشتگان گفتند : ای مریم ، خدا تو را برگزیده و پاک ساخته و بر تمام زنان جهان برتری داده است .

شرح و تفسیر

اوصاف حضرت مریم :

دختری که مادرش او را با نذر و دعا از خدا گرفت ;

دختری که توانست با عبادت طعام آسمانی دریافت کند ;

دختری که در محیطی پاک و خانواده ای روحانی با کفالت زکریای نبی (ع) رشد کرد ;

دختری که مزده آسمانی تولد مسیح (ع) به او داده شد ;

تنها بانویی که در عالم به اراده خداوند بدون همسر صاحب فرزند شد ;

دختری که نشانه و آیت خدا شد ;

بانویی که پس از زایمان میوه بهشتی تناول کرد ;

بانویی که فرزند مبارکش در گهواره لب به سخن گشود و در کودکی ، پیامبر خدا شد ;

بانویی که نامش نام یکی از سوره های قرآن است و ۳۴ بار در قرآن کریم از او سخن رفته است ; — بانویی که بر اساس روایات اسلامی یکی از چهار زن برتر جهان از آغاز خلقت تا پایان آن است ; — یکی از چهار بانویی که در مراسم ولادت حضرت فاطمه زهرا (ص) حضور یافت و در خدمت حضرت خدیجه (ع) بود .

عنوان / الگوی کامل اهل ایمان رسول الله است

آیه ی شریفه

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا / 21: احزاب

ترجمه

قطعا براي شما رسول خدا مقتدا و اسوه زندگي است — براي كسي كه به خدا و روز واپسين اميد دارد و خدا را بسيار ياد مي كند .

شرح و تفسیر

«... پس به پیامبر پاکیزه و پاکت افتدا کن که راه و رسم او الگویی است برای الگو طلبان و مایه فخر و بزرگی است برای کسی که خواهان بزرگواری باشد ; و محبوب ترین بنده در نزد خدا کسی است که از پیامبرش پیروی کند و گام بر جایگاه قدم او نهد ... دنیا را به او نشان دادند ، اما نپذیرفت ; و چون دانست خدا چیزی را دشمن می دارد ، آن را دشمن داشت ; و چیزی را که خدا خوار شمرده است خوار انگاشت ; و چیزی را که خدا کوچک شمرده است کوچک و ناچیز می دانست ... در زندگانی رسول خدا ، برای تو نشانه هایی است که تو را به زشتی ها و عیب های دنیا راهنمایی می کند . پیامبر و نزدیکانش گرسنه به سر می بردند ; و با آن که مقام و منزلت بزرگی داشت ، زینت های دنیا از دیده او دور ماند . پس تفکر کننده ای باید با عقل خویش به درستی اندیشه کند که آیا خدا محمد را به داشتن این صفت ها اکرام فرمود یا او را خوار کرد ؟ اگر بگویند خوار کرد ، دروغ گفته و بهتانی بزرگ زده است ; و اگر بگویند او را اکرام کرد ، پس بدانند خدا کسی را خوار شمرده که دنیا را برای او گستراند و از نزدیک ترین مردم به خودش دور نگه داشت ... »

شیر را بچه همی ماند به او

تو به پیغمبر چه می مانی بگو